

Sygn. akt III AUa 1489/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 maja 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Agata Pyjas-Luty
Sędziowie:	SSA Dariusz Płaczek (spr.) SSA Grażyna Wiśniewska
Protokolant:	st. sekr. sądowy Ewa Dubis

po rozpoznaniu w dniu 19 maja 2016 r. w Krakowie

sprawy z wniosku **A. L.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w K.**

przy udziale zainteresowanego **(...) w C.**

o ustalenie właściwego ustawodawstwa

na skutek apelacji wnioskodawczyni A. L.

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie Wydziału VII Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 15 kwietnia 2015 r. sygn. akt VII U 859/14

I. **o d d a l a apelację,**

II. **zasądza od A. L. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w K. kwotę 120 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.**

sygn. akt III AUa 1489/15

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Krakowie wyrokiem z dnia 15 kwietnia 2015 r. oddalił odwołanie A. L. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w K. z dnia 25 lutego 2014 r., którą organ rentowy stwierdził, że w stosunku do A. L. od dnia 1 lipca 2012 r. ma zastosowanie polskie ustawodawstwo w zakresie ubezpieczeń społecznych, uzasadniając to tym, że A. L. poinformowała, iż od dnia 1 lipca 2012 r. podjęła dodatkową pracę najemną na terenie Słowacji (umowa o pracę z dnia 1 lipca 2012 r. ze słowackim pracodawcą W. s.r.o. w C.), a w Polsce prowadzi działalność gospodarczą, jednak z informacji udzielonej przez (...) instytucję ubezpieczeniową wynika, że na terenie

Słowacji nie dochodzi do wykonywania pracy przez pracowników zatrudnionych w firmie (...) s.r.o. Sąd Okręgowy ustalił, że

w dniu 5 września 2012 r. A. L. złożyła wniosek o ustalenie właściwego ustawodawstwa wskazując, że prowadzi pozarolniczą działalność gospodarczą, na stałe mieszka w Polsce, a z dniem 1 lipca 2012 r. zawarła umowę o pracę z W. s.r.o. z siedzibą w C.. W umowie o pracę z dnia 1 lipca 2012 r. określono, że pracownik zobowiązuje się do świadczenia pracy w charakterze promotora usług i produktów świadczonych przez spółkę lub jej klientów, jako miejsce wykonywania pracy ustalono terytorium Republiki Słowackiej, wysokość wynagrodzenia ustalono na kwotę 40 Euro, a minimalny czas pracy został określony na 1 godzinę w tygodniu. A. L. została zarejestrowana w (...) instytucji ubezpieczeniowej. W dniu 10 grudnia 2013 r. ZUS Oddział w K. zwrócił się do S. P. z informacją, że od 1 lipca 2012 r. określono dla A. L. tymczasowo polskie ustawodawstwo dotyczące ubezpieczenia społecznego. W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznał, że odwołanie nie jest uzasadnione, zwracając uwagę na to, że istotą sporu w niniejszej sprawie jest interpretacja przepisu art. 13 ust. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. U. UE L 200 z 07.06.2004 r.), zawierającego normę kolizyjną wskazującą na ustawodawstwo właściwe dla ubezpieczenia społecznego osoby normalnie wykonującej pracę najemną i pracę na własny rachunek w różnych państwach członkowskich Unii. Kwestia ta została wyczerpująco omówiona przez Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 6 czerwca 2013 r. II UK 333/12 (OSNP 2014/3/47). Stosownie do art. 13 ust. 3 cyt. rozporządzenia, osoba podejmująca pracę najemną w innym państwie Unii podlega w zakresie ubezpieczeń społecznych ustawodawstwu tego państwa członkowskiego, w którym wykonywana jest praca najemna. Wyłączona jest tym samym możliwość ustalenia prawa właściwego dla tego stosunku prawnego w inny sposób, niż wskazany przez normę dotyczącą koordynacji ubezpieczeń społecznych, w szczególności w sposób, w jaki ustala się ustawodawstwo właściwe dla stosunku pracy na podstawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 593/2008 z dnia 17 czerwca 2008 r. w sprawie prawa właściwego dla zobowiązań umownych. Nie jest możliwe poddanie stosunku ubezpieczenia społecznego wynikającego z umowy o pracę prawu wybranemu przez strony lub właściwemu według zasad przewidzianych w art. 3 i 8 tego rozporządzenia. W sprawach dotyczących koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego stosunek prawny, na podstawie którego powstaje tytuł ubezpieczenia społecznego i stosunek ubezpieczenia społecznego, to dwie niezależne więzi prawne, które mogą podlegać prawu różnych państw członkowskich, przy czym stosownie do generalnej reguły wspólnotowej koordynacji ubezpieczeń społecznych, stosunek ubezpieczenia społecznego podlega prawu miejsca wykonywania pracy. Temu prawu, stosownie do zasady koordynacji, przyporządkowane jest zakwalifikowanie pracownika jako zatrudnionego

w rozumieniu rozporządzenia podstawowego. Nie ma zatem używanej w ubezpieczeniach społecznych definicji "pracy najemnej" jako pojęcia prawa unijnego. Choć nie jest ono zasadniczo inne, niż wykonywanie zatrudnienia podporządkowanego, to pojęcie to, jako określające tytuł ubezpieczenia społecznego, rozumiane jest i tłumaczone według prawa miejscowego. Definicje tytułu ubezpieczenia społecznego przyjęte w krajowych systemach zabezpieczenia społecznego miejsca wykonywania pracy najemnej, do którego należy pracownik migrujący, mogą różnić się od tych zawartych w prawie pracy, ale muszą być utrzymane jako jedyne właściwe, tak jak rozumiane są przy stosowaniu ustawodawstwa z dziedziny zabezpieczenia społecznego danego państwa członkowskiego, na terytorium którego praca jest wykonywana. W związku z tym pojęcie "pracownika", autonomiczne pojęcie prawa Unii Europejskiej, niezależne od porządków krajowych, wypracowane jeszcze w orzecznictwie Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości na tle przepisów dotyczących swobody przepływu pracowników, nie ma znaczenia w określeniu "pracy najemnej" używanej w celu koordynacji ubezpieczeń społecznych. Sąd Okręgowy wskazał, że w sprawie niniejszej miały zastosowanie przepisy wspólnotowej koordynacji, ponieważ wnioskodawczyni domagała się ustalenia ustawodawstwa właściwego, informując, że prowadzi działalność gospodarczą na terytorium Polski, w Polsce ma miejsce zamieszkania, a dodatkowo wykonuje pracę najemną na terytorium Słowacji na podstawie stosunku pracy z pracodawcą słowackim. Zgodnie z art. 1 pkt a) rozporządzenia nr 883/2004, do celów stosowania rozporządzenia określenie "praca najemna" oznacza wszelką pracę lub sytuację równoważną, traktowaną jako taką do celów stosowania ustawodawstwa w zakresie zabezpieczenia społecznego państwa członkowskiego, w którym taka praca lub sytuacja równoważna ma miejsce. Istotne jest zatem wejście w stosunki ubezpieczenia społecznego o charakterze transgranicznym przez jednoczesne wykonywanie działalności w różnych państwach, co rodzi konieczność zbadania, czy spełnione są warunki ubezpieczenia ustanowione przez system

zabezpieczenia społecznego w prawie krajowym wskazanym przez normy kolizyjne jako właściwe. W tym wypadku organ ubezpieczeń społecznych miejsca zamieszkania wnioskodawczyni był uprawniony jedynie do wskazania ustawodawstwa właściwego stosownie do art. 13 ust. 3 rozporządzenia nr 883/2004, nie miał zaś kompetencji do oceny zaistnienia stosunku ubezpieczenia w sensie prawnym. Ocena ta mogła nastąpić wyłącznie na podstawie wskazanych przez normę kolizyjną przepisów miejsca świadczenia pracy i mogła być dokonana tylko przez organ władny te przepisy stosować. Ze względu na różnice między ustawodawstwami krajowymi co do określenia przedmiotu ubezpieczenia społecznego, wprowadzono zasadę, że uwzględnianie okoliczności lub wydarzeń mających miejsce w jednym państwie członkowskim nie może w żaden sposób sprawiać, iż właściwym dla nich stanie się inne państwo, ani że będzie się do nich stosować jego ustawodawstwo. Określenie ustawodawstwa właściwego wskazującego na instytucję miejsca świadczenia pracy najemnej wyłącza ocenę przez instytucję miejsca zamieszkania, czy stosunek prawny będący podstawą objęcia ubezpieczeniem społecznym w kraju świadczenia pracy jest ważny według prawa miejsca zamieszkania ubezpieczonego. Jeżeli instytucja miejsca zamieszkania osoby ubiegającej się o ustalenie ubezpieczenia społecznego w innym państwie poweźmie wątpliwości co do określenia mającego zastosowanie do zainteresowanego ustawodawstwa, z uwzględnieniem art. 13 rozporządzenia podstawowego i odpowiednich przepisów art. 14 rozporządzenia wykonawczego, to niepewności co do tego, czy osoba wnosząca o ustalenie prawa właściwego jest objęta systemem zabezpieczenia społecznego w więcej niż jednym państwie członkowskim nie może sama rozstrzygać, lecz musi dostosować się do trybu rozwiązywania sporów co do ustalenia ustawodawstwa właściwego wskazanego w szczególności w art. 6, 15 i 16 rozporządzenia nr 987/2009, które nakazują zwrócenie się do instytucji innego państwa członkowskiego. Instytucje niezwłocznie dostarczają lub wymieniają między sobą wszystkie dane niezbędne dla ustanowienia i określenia praw i obowiązków osób, do których ma zastosowanie rozporządzenie podstawowe. Przekazywanie tych danych odbywa się bezpośrednio pomiędzy samymi instytucjami lub za pośrednictwem instytucji łącznikowych. Sąd Okręgowy wskazał, że zastosowanie znajduje również decyzja Nr (...) Komisji Administracyjnej

w sprawie ustanowienia procedury dialogu i koncyliacji w zakresie ważności dokumentów, określenia ustawodawstwa właściwego oraz udzielania świadczeń na mocy rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004. Poinformowanie więc przez osobę wykonującą pracę w dwóch lub więcej państwach członkowskich instytucji wyznaczonej przez właściwą władzę państwa członkowskiego, w którym ma miejsce zamieszkania, wymaga zastosowania procedury przestrzegającej właściwości i kompetencji instytucji ubezpieczeń społecznych, przewidzianej w przepisach art. 16 rozporządzenia nr 987/2009. Informacja, o której mowa, jest podstawą do niezwłocznego, lecz tylko wstępnego

i tymczasowego ustalenia dla niej ustawodawstwa właściwego, stosownie do zasad kolizyjnych ustalonych w art. 13 rozporządzenia podstawowego. O tymczasowym określeniu prawa, według którego obejmuje się tę osobę ubezpieczeniem społecznym, instytucja miejsca zamieszkania wnioskodawcy informuje wyznaczone instytucje państwa, w którym wykonywana jest praca. Od tej chwili biegnie termin dwóch miesięcy, w czasie których przynajmniej jedna z zainteresowanych instytucji może poinformować instytucję miejsca zamieszkania o niemożności zaakceptowania ustalonego ustawodawstwa lub o swojej odmiennej opinii w tej kwestii. Gdy to nie nastąpi, tymczasowe określenie ustawodawstwa staje się ostateczne. Współdziałanie i opieranie się na porozumieniu instytucji właściwych ze względu na miejsce zamieszkania ubezpieczonego i ze względu na miejsce wykonywania przez niego pracy najemnej oznacza, że do instytucji właściwych, jak również do sądu krajowego należy przede wszystkim ustalenie, czy osoba żądająca ustalenia właściwego ustawodawstwa podlega ubezpieczeniu społecznemu w każdym ze wskazanych przez nią państw i postąpienie w celu ustalenia stanu zgodnego z art. 11 ust. 1 rozporządzenia podstawowego. Organ rentowy ani sądy nie mogą spowodować sytuacji, w której osoba prowadząca działalność i wykonująca pracę najemną

w różnych państwach członkowskich Unii nie będzie podlegała żadnemu ustawodawstwu lub że będzie podlegała ustawodawstwu więcej niż jednego państwa. Sąd Okręgowy zwrócił uwagę na to, że z akt niniejszej sprawy wynika, iż ZUS Oddział w K. zaskarżoną decyzją ustalił w stosunku do A. L. ustawodawstwo polskie, jednak bez wcześniejszego prowadzenia jakiegokolwiek korespondencji ze słowacką instytucją ubezpieczeniową, a następnie

o decyzji tej, jako o decyzji o tymczasowym ustaleniu ustawodawstwa, poinformował instytucję słowacką. Organ rentowy odmawiając zastosowania wobec wnioskodawczyni ustawodawstwa słowackiego przyjął, że nie doszło do wykazania stosownymi dowodami faktu świadczenia pracy zgodnie z zawartą umową o pracę. Nie została

zaś uruchomiona przez organ rentowy procedura współdziałania. Sąd Okręgowy wskazał, że wnioskodawczyni przedłożyła dowód zgłoszenia do słowackiej instytucji ubezpieczeniowej, natomiast organ rentowy okoliczności tej nie uwzględnił, nie poczynił żadnych kroków związanych z koncyliacją, a skoncentrował się na stwierdzeniu braku dowodów na okoliczność wykonywania pracy przez A. L. na terytorium Słowacji w oparciu o pismo słowackiej instytucji ubezpieczeniowej. W piśmie tym informowano, że przy współpracy z inspektoratem pracy słowacka instytucja ubezpieczeniowa przeprowadziła kontrole u kilkudziesięciu pracodawców zatrudniających osoby o podejrzenie niskich zarobkach i znikomym zobowiązaniu pracy, w tym także w firmie (...) s.r.o., a wyniki kontroli wskazują, że m.in. w przypadku firmy (...) s.r.o. chodzi o firmę (...) i na terenie Republiki Słowackiej nie dochodzi do wykonywania pracy przez jej pracowników. Sąd Okręgowy podkreślił, że w powołanym na wstępie orzeczeniu Sąd Najwyższy podał, iż sąd miejsca zamieszkania nie posiada kognicji w zakresie badania istnienia stosunku pracy stanowiącego tytuł ubezpieczenia społecznego w innym państwie członkowskim Unii wg. przepisów tego państwa. Ponieważ jednak stosownie do art. 477⁽¹⁴⁾ § 1 i 2 kpc sąd pracy i ubezpieczeń społecznych albo oddała odwołanie, jeżeli nie ma podstaw do jego uwzględnienia, albo, w razie jego uwzględnienia, zmienia zaskarżoną decyzję w całości lub w części i orzeka co do istoty sprawy, to jedyną okolicznością i dokumentem mogącym spowodować uznanie odwołania za uzasadnione jest przedłożenie formularza A1 wydanego przez słowacką instytucję ubezpieczeniową dotyczącego podlegania ustawodawstwu słowackiemu w zakresie ubezpieczenia społecznego, jednak taki dokument nie został przedłożony.

Apelację od powyższego wyroku złożyła A. L. zarzucając: 1) naruszenie art. 316 § 1 kpc poprzez nieuwzględnienie przy wydawaniu orzeczenia wszystkich okoliczności składających się na „stan rzeczy istniejący w chwili zamknięcia rozprawy”; 2) naruszenie art. 328 § 2 kpc poprzez faktyczne zaniechanie prawidłowego, tj. spełniającego wymogi stawiane przez podany przepis uzasadnieniu wydanego wyroku, a mianowicie w zakresie podania szczegółowych przyczyn, dla których Sąd uznał, że jedyną okolicznością i jedynym dokumentem mogącym spowodować uznanie odwołania za uzasadnione jest przedłożenie przez skarżącą formularza A1 wydanego przez słowacką instytucję ubezpieczeniową, a dotyczącego podlegania ustawodawstwu słowackiemu w zakresie ubezpieczenia społecznego; 3) naruszenie art. 13 ust. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. Urz. UE nr L 1661 z 30.04.2004 r. ze zm.) oraz naruszenie art. 16 ust. 2 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczącego wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.U. L 284 z 30.10.2009, str. 1 z zm.) - przez nieuwzględnienie, że organ ubezpieczenia społecznego miejsca zamieszkania skarżącej zaniechał wdrożenia procedury tym przepisem określonej; 4) w konsekwencji powyższego także naruszenie art. 477⁽¹⁴⁾ § 1 kpc przez jego błędne zastosowanie polegające na oddaleniu odwołania w sytuacji, gdy były podstawy do jego uwzględnienia. Podnosząc powyższe zarzuty apelująca wnosila, ze względu na brak kognicji sądu miejsca zamieszkania w zakresie badania istnienia stosunku pracy stanowiącego tytuł ubezpieczenia społecznego w innym państwie członkowskim Unii i powstała w związku z tym konieczność zajęcia stanowiska przez instytucję ubezpieczeń społecznych państwa będącego miejscem pracy ubezpieczonej, o uchylenie zaskarżonego wyroku oraz poprzedzającej go decyzji organu rentowego, (aby organ ten rozpoznał sprawę we właściwym trybie), ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji oraz o zasądzenie od organu rentowego kosztów postępowania za obie instancje sądowe, w tym kosztów zastępstwa prawnego, według norm prawem przepisanych. Ponadto apelująca wnosila o dopuszczenie dowodu z załączonego dokumentu stanowiącego ostateczną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w L. nr (...) z dnia 11 lipca 2013 r. na okoliczność treści rozstrzygnięcia i jego motywów. W uzasadnieniu apelująca wywodziła, że skoro weszła w stosunki ubezpieczenia społecznego o charakterze transgranicznym przez jednoczesne wykonywanie działalności w różnych Państwach Członkowskich, ZUS Oddział w K. uprawniony był tylko do wskazania ustawodawstwa właściwego stosownie do art. 13 ust. 3 rozporządzenia nr 883/2004 (tak np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 sierpnia 2007 r., I UK 68/07, OSNP 2008/19-20/300), nie miał natomiast kompetencji do oceny zaistnienia stosunku ubezpieczenia w sensie prawnym. Ocena ta mogła nastąpić wyłącznie na podstawie wskazanego przez normę kolizyjną przepisów miejsca świadczenia pracy i mogła być dokonana tylko przez organ władny te przepisy stosować. Ze względu na różnice między ustawodawstwami krajowymi co do określenia przedmiotu

ubezpieczenia społecznego wprowadzono zasadę, że uwzględnianie okoliczności lub wydarzeń mających miejsce w jednym państwie członkowskim nie może w żaden sposób sprawiać, iż właściwym dla nich stanie się inne państwo ani że będzie się do nich stosować jego ustawodawstwo (pkt 11 preambuły rozporządzenia nr 883/2004). Określenie ustawodawstwa właściwego wskazującego na instytucję miejsca świadczenia pracy najemnej wyłącza ocenę przez instytucję miejsca zamieszkania (ZUS Oddział w K.), czy stosunek prawny będący podstawą objęcia ubezpieczeniem społecznym w kraju świadczenia pracy jest ważny według prawa miejsca zamieszkania ubezpieczonego. Jeżeli ZUS Oddział w K. powziął wątpliwości co do określenia mającego zastosowanie ustawodawstwa, nie mógł ich sam rozstrzygać, lecz musiał dostosować się do trybu rozwiązywania sporów co do ustalenia ustawodawstwa właściwego wskazanego w szczególności o art. 6, 15 oraz 16 rozporządzenia nr 987/2009, które nakazują zwrócenie się - w przypadku istnienia wątpliwości bądź rozbieżności - do instytucji innego państwa członkowskiego. Decyzji organu ubezpieczeń społecznych, w której uczyniono zastrzeżenia co do istnienia stosunku prawnego wskazywanego jako tytuł ubezpieczenia społecznego w innym państwie, nie można zakwalifikować jako decyzji wydanej na podstawie art. 16 ust. 2 rozporządzenia nr 987/2009. Decyzja, której przedmiot stanowi odmowa uznania sytuacji równoczesnego podlegania ubezpieczeniu społecznemu w dwu państwach członkowskich, nie uwzględnia treści art. 13 rozporządzenia nr 883/2004 oraz art. 14 rozporządzenia nr 987/2009 i nie odpowiada dyspozycji przedmiotowych unormowań. Należałoby także przyjąć, że wobec niepoinformowania przez instytucję miejsca zamieszkania ubezpieczonej instytucji państwa członkowskiego o ustalonym przez siebie ustawodawstwie tymczasowym, doszło do obejścia obowiązku nawiązania kontaktu z instytucją innego państwa i ustalenia ustawodawstwa na mocy wspólnego porozumienia (art. 16 ust. 4 rozporządzenia nr 987/2009). W takim wypadku także termin dwumiesięczny, o którym mowa w art. 16 ust. 2 i 3 rozporządzenia nr 987/2009, nie rozpoczął biegu, co sprawia, że takie ustalenie ustawodawstwa właściwego nie staje się ostateczne. Skoro Sąd Okręgowy wskazał, że w postępowaniu przed słowacką instytucją ubezpieczeniową nadano apelującej numer ubezpieczenia, to polska instytucja ubezpieczeniowa nie mogła tej okoliczności zignorować. Istnienie bowiem tytułu ubezpieczenia społecznego za granicą wyklucza dokonywanie ustaleń przeciwko dowodowi ubezpieczenia społecznego w innym państwie (tak w Sąd Najwyższy uchwale z dnia 18 marca 2010 r., II UZP 2/10, OSNP 2010/17-18/216, jak też w wyrokach z dnia 6 września 2011 r., I UK 84/11, niepubl. i z dnia 23 listopada 2012 r., II UK 103/12, niepubl.). Ponadto

w ocenie apelującej uzasadnienie zaskarżonego wyroku nie spełniło swojej podstawowej funkcji tj. nie wskazało szczegółowych przyczyn, dla których stanowisko apelującej nie mogło zostać uwzględnione. Z mocy obowiązujących przepisów uzasadnienie wydanego orzeczenia powinno zawierać między innymi wskazanie podstawy faktycznej rozstrzygnięcia oraz wyjaśnienie podstawy prawnej

z przytoczeniem przepisów prawa. Wyrok rozstrzyga bowiem o prawach

i obowiązkach strony postępowania i wobec tego jego uzasadnienie powinno być sporządzane przy założeniu, że adresowane jest ono do samej strony i powinno jej wyjaśniać, dlaczego sąd rozstrzygnął sprawę w określony sposób. Do tego założenia powinien być, między innymi, dostosowany język uzasadnienia. Tymczasem Sąd Okręgowy zaniechał podania szczegółowych przyczyn, dla których uznał, że jedyną okolicznością i jedynym dokumentem mogącym spowodować uznanie odwołania za uzasadnione jest przedłożenie formularza A1 wydanego przez słowacką instytucję ubezpieczeniową.

W odpowiedzi na apelację wnioskodawczyni A. L., organ rentowy – Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. wniósł o jej oddalenie jako bezzasadnej oraz o zasądzenie od wnioskodawczyni na rzecz organu rentowego kosztów postępowania przed sądem II instancji, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W ocenie organu rentowego nie ma podstaw do uwzględnienia apelacji, ponieważ Sąd Okręgowy należycie wyjaśnił wszystkie okoliczności istotne dla rozstrzygnięcia sprawy, prawidłowo ocenił zebrane dowody i poczynił poprawne ustalenia faktyczne, do których trafnie subsumował przepisy prawa materialnego. Organ rentowy podkreślił, że podleganie przez wnioskodawczynię polskiemu ustawodawstwu w zakresie ubezpieczeń społecznych od dnia 1 lipca 2012 r. wynika stąd, iż umowa o pracę z firmą (...) s.r.o. zawarta została nie w celu jej realizacji przez strony umowy, lecz w celu uzyskania przez wnioskodawczynię innego tytułu do podlegania ubezpieczeniu społecznemu niż działalność gospodarcza prowadzona na terytorium Polski.

Sąd Apelacyjny rozważył, co następuje.

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

W sprawie z odwołania od decyzji organu rentowego, jej treść wyznacza przedmiot i zakres rozpoznania oraz orzeczenia sądu pracy i ubezpieczeń społecznych (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 maja 1999 r. II UZ 52/99 OSNP 2000/15/601). W sprawie niniejszej zainicjowanej odwołaniem A. L. od decyzji organu rentowego z dnia z dnia 25 lutego 2014 r. spór

w postępowaniu przed sądem pracy i ubezpieczeń społecznych dotyczył tego, czy od dnia 1 lipca 2012 r. w stosunku do wnioskodawczyni ma zastosowanie polskie ustawodawstwo w zakresie ubezpieczeń społecznych.

Ocenę zasadności zarzutów apelacji rozpocząć wypada od przypomnienia, że dla ustalenia podlegania określonemu systemowi ubezpieczeń społecznych przez osobę wykonującą równocześnie pracę najemną oraz pracę na własny rachunek na terenie różnych Państw Członkowskich Unii Europejskiej, od dnia 1 maja 2010 r. mają zastosowanie przepisy rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.U.UE L 04.166.1)-zwanego dalej „rozporządzeniem podstawowym” oraz rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczącego wykonywania rozporządzenia nr 883/2004 (Dz.U.UE L.284.1)-zwanego dalej „rozporządzeniem wykonawczym”.

Od daty bowiem wejścia Polski do Unii Europejskiej (tj. 1 maja 2004 r.) osoba będąca równocześnie pracownikiem najemnym na terytorium jednego z Państw członkowskich oraz prowadząca działalność na własny rachunek w Polsce, nie podlega ubezpieczeniu społecznemu z tytułu prowadzenia w Polsce pozarolniczej działalności gospodarczej na podstawie art. 6 ust. 1 pkt 5 i art. 13 pkt 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (j.t. Dz. U. z 2015 r. poz. 121 ze zm.). Wynika to z przyjętej w art. 11 ust. 1 rozporządzenia podstawowego zasady, że osoby, do których stosuje się niniejsze rozporządzenie, podlegają ustawodawstwu tylko jednego Państwa Członkowskiego oraz z treści art. 13 ust. 3 rozporządzenia podstawowego w brzmieniu obowiązującym w spornym okresie, zgodnie z którym osoba, która normalnie wykonuje pracę najemną i pracę na własny rachunek w różnych Państwach Członkowskich, podlega ustawodawstwu Państwa Członkowskiego, w którym wykonuje pracę najemną lub, jeżeli wykonuje taką pracę w dwóch lub kilku Państwach Członkowskich, ustawodawstwu określonemu zgodnie z przepisami ust.1. tj. ustawodawstwu Państwa Członkowskiego, w którym ma miejsce zamieszkania, jeżeli wykonuje znaczną część swej pracy w tym Państwie Członkowskim lub ustawodawstwu Państwa Członkowskiego, w którym znajduje się siedziba lub miejsce wykonywania działalności zatrudniającego ją przedsiębiorstwa lub pracodawcy, jeżeli osoba ta nie wykonuje znacznej części swej pracy w Państwie Członkowskim, w którym ma miejsce zamieszkania. W rozpoznawanej sprawie istotne znaczenie mają przepisy art. 16 ust. 1, 2, i 3 rozporządzenia wykonawczego. Zgodnie z art. 16 ust. 1 tego rozporządzenia, osoba, która wykonuje pracę w dwóch lub więcej państwach członkowskich, informuje o tym instytucję wyznaczoną przez właściwą władzę państwa członkowskiego, w którym ma miejsce zamieszkania, a stosownie do art. 16 ust. 2 wyznaczona instytucja państwa członkowskiego miejsca zamieszkania niezwłocznie ustala ustawodawstwo mające zastosowanie do zainteresowanego, uwzględniając art. 13 rozporządzenia podstawowego i art. 14 rozporządzenia wykonawczego. Takie wstępne określenie mającego zastosowanie ustawodawstwa ma charakter tymczasowy. Instytucja ta informuje wyznaczone instytucje każdego państwa członkowskiego, w którym wykonywana jest praca, o swoim tymczasowym określeniu. Jak stanowi art. 16 ust. 3, tymczasowe określenie mającego zastosowanie ustawodawstwa, przewidziane w ust. 2, staje się ostateczne w terminie dwóch miesięcy od momentu poinformowania o nim instytucji wyznaczonych przez właściwe władze zainteresowanych państw członkowskich, zgodnie z ust. 2, o ile ustawodawstwo nie zostało już ostatecznie określone na podstawie ust. 4, lub przynajmniej jedna z zainteresowanych instytucji informuje instytucję wyznaczoną przez właściwą władzę państwa członkowskiego miejsca zamieszkania przed upływem tego dwumiesięcznego terminu o niemożności zaakceptowania określenia mającego zastosowanie ustawodawstwa lub o swojej odmiennej opinii w tej kwestii. W świetle przedstawionej powyżej regulacji nie jest uzasadnione stanowisko, że instytucja właściwa dla miejsca zamieszkania osoby wykonującej pracę w dwóch lub więcej Państwach Członkowskich, do której wpłynął wniosek takiej osoby o ustalenie ustawodawstwa właściwego, jako tymczasowe ustawodawstwo zawsze musi wskazać ustawodawstwo miejsca świadczenia (deklarowanej we wniosku) pracy, zwłaszcza w sytuacji, gdy instytucja ta ma wątpliwości co do określenia ustawodawstwa z uwzględnieniem art. 13 rozporządzenia podstawowego. Sąd Apelacyjny

rozpoznający niniejszą sprawą podziela wyrażone w orzecznictwie stanowisko, że w trybie art. 16 ust 2 rozporządzenia wykonawczego następuje tylko wstępne określenie ustawodawstwa, które ma charakter tymczasowy, a zatem nie przesądzające o tym, że wskazane w tym trybie ustawodawstwo jest właściwym dla ubezpieczonego. Ustalenie ustawodawstwa w trybie art. 16 ust 2 nie zawsze musi oznaczać, że ustawodawstwo to zostanie określone w oparciu o przepis art. 13 rozporządzenia podstawowego. Natomiast zawsze takie tymczasowe wyznaczenie uruchamia procedurę zmierzającą do ostatecznego określenia ustawodawstwa w danym przypadku (por. np. wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 10 czerwca 2014 r. sygn. akt III AUa 2015/13). Zatem instytucja krajowa może - ustalając tymczasowo ustawodawstwo - wskazać na ustawodawstwo polskie, a więc inne niż wynika z normy kolizyjnej zawartej w art. 13 ust 3 rozporządzenia podstawowego, zwłaszcza mając wątpliwości, czy istotnie mamy do czynienia ze zbiegiem tytułów ubezpieczenia, w szczególności czy wnioskodawca świadczy pracę w innym państwie unijnym. Istotne jest, że wątpliwości tych instytucja krajowa oczywiście nie może rozstrzygnąć samodzielnie, lecz musi zastosować procedurę wynikającą z art. 16 ust. 2 i 3 rozporządzenia wykonawczego.

Okoliczności w sprawie niniejszej są o tyle nietypowe, że słowacka instytucja ubezpieczeniowa, niejako uprzedzając wszczęcie takiej procedury w tej konkretnej sprawie, przeprowadziła odpowiednie dochodzenie i poinformowała polską instytucję o fikcyjności (pozorności) zatrudniania pracowników m.in. przez pracodawcę wskazanego przez wnioskodawczynią, jak również poinformowała o braku podstaw do wydania pracownikom kontrolowanych spółek (m.in. także wnioskodawczyni) poświadczenia ubezpieczenia na formularzu A1. W świetle celu regulacji zawartych w rozporządzeniu podstawowym i wykonawczym, w szczególności w przepisach art. 5 i 16 rozporządzenia wykonawczego, stanowisko instytucji słowackiej i deklaracja dotycząca braku podstaw do poświadczenia ubezpieczenia pracownikom W. s.r.o. na formularzu A1 zawarte w jej piśmie z dnia 25 lipca 2013 r. nie może być w przedmiotowej sprawie niedostrzegane, czy ignorowane. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. znając takie stanowisko poprzedzone odpowiednim dochodzeniem słowackiej instytucji ubezpieczeniowej, w piśmie z dnia 10 grudnia 2013 r. (otrzymanym przez instytucję słowacką 18 grudnia 2013 r.), tymczasowo wskazał polskie ustawodawstwo mając uzasadnione wątpliwości co do podlegania ubezpieczeniu społecznemu na terenie Słowacji, w związku

z wcześniejszymi ustaleniami i pismem instytucji słowackiej o fikcyjności działania i zatrudniania podmiotu wskazanego przez wnioskodawczynię jako jej pracodawca. Brak reakcji słowackiej instytucji ubezpieczeniowej w terminie wskazanym w art. 16 ust 3 rozporządzenia wykonawczego, przy jednoczesnym braku przedstawienia poświadczenia A1 wydanego przez tę instytucję, niewątpliwie oznacza, że instytucja słowacka w dalszym ciągu konsekwentnie uważa, że przez ten podmiot nie było realizowane żadne zatrudnianie, a więc również wnioskodawczyni nie świadczyła pracy i tym samym nie podlegała w spornym okresie ustawodawstwu słowackiemu. W ten sposób zgodnymi stanowiskami obu instytucji w praktyce zakończono procedurę przewidzianą w art. 16 rozporządzenia wykonawczego. Zaskarżona decyzja jedynie potwierdza to „ostateczne” stanowisko obu instytucji. Sąd Najwyższy w wyroku dnia 21 stycznia 2016 r. III UK 61/15 dokonując oceny okoliczności,

w których jako pracodawcę wskazał wnioskodawca firmy prowadzące „fikcyjną” działalność, zauważył, że przepisy powołanych rozporządzeń unijnych nie normują wprost postępowania w sytuacji, gdy zawarcie umowy o pracę ma charakter pozorny. Sąd Najwyższy podkreślił, że organ rentowy nie ma obowiązku wydania decyzji korzystnej dla wnioskodawcy w każdym przypadku złożenia przez niego wniosku wskazującego na właściwość innego państwa. Wskazał też, że instytucja miejsca zamieszkania osoby ubiegającej się o ustalenie ubezpieczenia społecznego w innym państwie może powziąć wątpliwość co do określenia mającego zastosowanie ustawodawstwa, lecz może chodzić jedynie o wątpliwość co do określenia ustawodawstwa mającego zastosowanie z uwzględnieniem art. 13 rozporządzenia podstawowego i odpowiednich przepisów art. 14 rozporządzenia wykonawczego, czyli niepewność co do tego, czy osoba wnioskodawcy jest objęta systemem ubezpieczenia w więcej niż jednym państwie. W rozpoznawanej sprawie

o powstaniu po stronie Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w K. takiej wątpliwości przesądziła okoliczność, że uzyskał on uprzednio od słowackiej instytucji ubezpieczeniowej informację, iż instytucja słowacka po przeprowadzeniu wspólnie z inspekcją pracy kontroli dotyczącej funkcjonowania firmy (...) s.r.o. ustaliła, iż na terytorium Republiki Słowackiej nie dochodzi do realnego świadczenia pracy przez osoby, które zawarły umowy o pracę z firmą (...), a sama firma jest tzw. firmą skrzynkową. Wskazano też na brak podstaw do poświadczenia

pracownikom tych spółek ubezpieczenia na formularzu A1. Fakt, że wnioskodawczynie na wezwanie ZUS nie złożyła żadnych wyjaśnień ani dokumentów, które uwiarygodniałyby okoliczności stanowiące podstawę do zastosowania normy prawa wspólnotowego wynikającej z art. 13 ust 3 rozporządzenia podstawowego, mógł tylko dodatkowo potwierdzić stanowisko instytucji słowackiej i wątpliwości ZUS co do zasadności wniosku, które to wątpliwości znalazły wyraz w tymczasowym ustaleniu ustawodawstwa polskiego. Ostatecznie ZUS wszczął procedurę wynikającą z art. 16 rozporządzenia wykonawczego, ustalił jako tymczasowe ustawodawstwo polskie, zaś instytucja słowacka w terminie 2 miesięcy wskazanym w art. 16 ust 2 tego rozporządzenia nie zakwestionowała tego stanowiska, a końcowo okazało się, że podstawą uzgodnionego przez obie instytucje stanowiska co do właściwego ustawodawstwa było to, że nie zaistniały przesłanki do zastosowania prawa materialnego tj. art. 13 ust 3 rozporządzenia podstawowego. Ustalenie przez obie instytucje właściwego ustawodawstwa, które nie jest zgodne z zasadą wynikającą z art. 13 ust 3 rozporządzenia podstawowego, może być również rezultatem ustaleń instytucji miejsca, w którym według twierdzeń wnioskodawcy miała być świadczona praca, że w istocie praca ta nie była świadczona i nie mogła z tego względu stanowić tytułu do podlegania ubezpieczeniom w tym państwie. Wszczęta procedura uzgodnień, prowadzona w oparciu o przepis art. 16 i 5 rozporządzenia wykonawczego, może bowiem doprowadzić do takich ustaleń instytucji państwa,

w którym praca miała być świadczona, i w konsekwencji uzgodnienia przez obie instytucje wspólnego stanowiska, że nie może mieć zastosowania ustawodawstwo wskazane art. 13 ust. 3 rozporządzenia podstawowego. To zaś oznacza, że procedurę uzgodnień można zakończyć tylko stwierdzeniem, iż zastosowanie mogło mieć w takiej sytuacji tylko ustawodawstwo państwa, w którym prowadzona jest działalność gospodarcza.

Brak uprawnień ze strony ZUS do oceny ważności umowy o pracę w innym państwie unijnym (na co wskazuje w swym orzecznictwie Sąd Najwyższy np. w wyroku z dnia 23 sierpnia 2007 r. I UK 68/07 OSNP 2008/19-20/300) nie oznacza, że ZUS w ogóle nie może mieć żadnych wątpliwości w tym zakresie, co wynika wprost z regulacji zawartych w art. 5 i 16 rozporządzenia podstawowego. W praktyce w przedmiotowej sprawie ZUS jedynie zaakceptował ustalenia i ocenę dokonane w tej kwestii przez słowacką instytucję ubezpieczeniową deklarującą brak podstaw do poświadczenia ubezpieczenia na formularzu A1 pracownikom zainteresowanej spółki jako „firmy skrzynkowej”, w której nie dochodzi do realnego świadczenia pracy przez pracowników. W rozpoznawanej sprawie nie doszło natomiast do sytuacji, w której to ZUS Oddział w K. samodzielnie dokonałby oceny ważności umowy o pracę zawartej przez A. L. z firmą (...) s.r.o. stosownie do wymogów prawa słowackiego, ponieważ jedynie oparł się w tym zakresie na stanowisku słowackiej instytucji ubezpieczeniowej, powziętym na podstawie wyników kontroli przeprowadzonej w firmie (...) s.r.o. Wbrew stanowisku apelacji brak jest przeszkód do wykorzystania informacji zawartych w piśmie słowackiej instytucji ubezpieczeniowej, a w szczególności przeszkody takiej nie stanowi okoliczność, że kontrola w firmie (...) s.r.o. nie była przeprowadzona wyłącznie w związku z badaniem umowy o pracę zawartej przez wnioskodawczynię, lecz w związku

z globalną oceną ważności umów o pracę zawieranych z tą firmą. Skoro słowacka instytucja ubezpieczeniowa doszła do przekonania, że firma (...) s.r.o. nie prowadzi w rzeczywistości działalności na terytorium Słowacji, to wywiera to skutek także dla umowy o pracę zawartej z firmą (...) przez wnioskodawczynię. Należy podkreślić, że instytucja słowacka wyraźnie też deklarowała, iż nie ma podstaw do wydania pracownikom tej firmy poświadczenia na formularzu A1. Sąd krajowy, podobnie jak krajowy organ ubezpieczeń, nie może badać zasadności odmowy uznania przez instytucje innego państwa członkowskiego za ważną umowy o pracę w tym kraju członkowskim. Ustalenie w tym zakresie należy wyłącznie do kompetencji właściwych instytucji miejsca wykonywania pracy, wynika to bowiem z pkt 11 preambuły rozporządzenia podstawowego, która stanowi, że „uwzględnianie okoliczności lub wydarzeń mających miejsce w Państwie Członkowskim nie może

w żaden sposób sprawiać, że właściwym dla nich stanie się inne Państwo Członkowskie, ani że będzie się do nich stosować jego ustawodawstwo”. W kontekście deklaracji ze strony instytucji słowackiej, że nie wyda pracownikom firmy (...) s.r.o. poświadczenia na formularzu A1 wskazać należy, iż poświadczenie lub odmowa poświadczenia na formularzu (obecnie) A1 rodzi w świetle prawa wspólnotowego poważne konsekwencje, gdyż w istocie rozstrzyga o podleganiu lub nie podleganiu ustawodawstwu danego kraju w zakresie zabezpieczenia społecznego. W myśl art. 19 ust. 2 rozporządzenia wykonawczego, na wniosek zainteresowanego lub pracodawcy instytucja właściwa państwa członkowskiego, którego ustawodawstwo ma zastosowanie zgodnie z przepisami tytułu II rozporządzenia

podstawowego, poświadcza, że to ustawodawstwo ma zastosowanie oraz w stosownych przypadkach wskazuje, jak długo i na jakich warunkach ma ono zastosowanie. Orzecznictwo Trybunału Europejskiego w Luksemburgu, odnoszące się do badania treści formularza E-101, który został obecnie zastąpiony przez formularz A1, zachowało aktualność również na gruncie obecnie obowiązującego rozporządzenia wykonawczego nr 987/2009, które zastąpiło rozporządzenie Rady EWG Nr 574/72 z dnia 21 marca 1972 r. w sprawie wykonywania rozporządzenia 1408/71, (Dz. Urz. WE L 74 z 27.03.1972 r.). W wyroku z dnia 26 stycznia 2006 r. w sprawie C-2/05 Trybunał wskazał, że formularz ten ma na celu ułatwienie swobodnego przepływu pracowników i świadczenia usług. W powołanym formularzu właściwa instytucja państwa członkowskiego deklaruje, jaki system zabezpieczenia społecznego będzie znajdował zastosowanie do pracowników. Zasada lojalnej współpracy, wyrażona w art. 10 WE, nakazuje instytucji wydającej formularz przeprowadzenie prawidłowej oceny istotnych faktów w celu stosowania przepisów odnoszących się do określenia właściwego ustawodawstwa w dziedzinie zabezpieczenia społecznego, a tym samym zapewnienia prawidłowości danych zawartych w formularzu. Trybunał Europejski w Luksemburgu potwierdził w wyroku z dnia 4 października 2012 r. w sprawie C-115/11, że instytucja wydająca zaświadczenie E 101 (obecnie A1) ma obowiązek dokonania prawidłowej oceny faktów mających znaczenie dla zastosowania reguł określania właściwego ustawodawstwa z dziedziny zabezpieczenia społecznego, a tym samym zagwarantowania, że informacje podane w zaświadczeniu E 101 będą prawdziwe (vide: wyrok ETS z dnia 30 marca 2000 r. w sprawie C-178/97). Dokonując zaś oceny okoliczności faktycznych dla potrzeb określenia właściwego ustawodawstwa z dziedziny zabezpieczenia społecznego dla celów wydania zaświadczenia E 101, instytucja je wydająca może wziąć pod uwagę, oprócz brzmienia umowy o pracę, okoliczności zawarcia umowy i metody prowadzenia działalności przez dane przedsiębiorstwo w zakresie, w jakim czynniki te mogą rzucić światło na rzeczywisty charakter rozpatrywanej pracy.

Poświadczenie na formularzu A1 jest więc w zasadzie jedynym ogólnoeuropejskim dokumentem służącym do potwierdzenia podlegania ubezpieczeniom społecznym na terenie innych krajów członkowskich Unii Europejskiej niż kraj, którego dana osoba jest obywatelem i gdzie ma stałe miejsce zamieszkania. Tym samym ZUS nie ma podstaw prawnych do podważania ustaleń swego słowackiego odpowiednika, który powołuje się na fikcyjność zatrudnienia, prowadzącą do odmowy wystawienia formularza A1 w odniesieniu do ubezpieczonego. Wnioskodawczyni nie przedłożyła bowiem dokumentu A1 wydawanego zgodnie z art. 19 rozporządzenia nr 987/2009. Natomiast registryjny list FO, który ma potwierdzać zgłoszenie do słowackiego systemu ubezpieczeń, czy nadanie numeru ubezpieczenia „rodne číslo”, nie przesadzają jeszcze o właściwym ustawodawstwie, w sytuacji gdy instytucja słowacka nie wydała wnioskodawczyni poświadczenia na formularzu A1. Dokument taki może być wydany przez instytucję ubezpieczeniową państwa, w którym praca miała być świadczona, po przeprowadzeniu odpowiedniego postępowania wyjaśniającego. Postępowanie takie instytucja słowacka przeprowadziła, ustalając że podmiot słowacki (...) s.r.o. jest firmą „fikcyjną” i na terenie Słowacji faktycznie praca na jego rzecz nie jest wykonywana. Jedynie przedstawienie w niniejszej sprawie dokumentu A1, w myśl przywołanego przepisu rozporządzenia wykonawczego, przesądziłoby kwestię istnienia elementu transgranicznego i tym samym uzasadniałoby stosowanie materialnego prawa unijnego. Brak poświadczenia A1 miał zatem istotne znaczenie dla przebiegu i efektów procedury ustalenia właściwego ustawodawstwa w oparciu o przepis art. 16 rozporządzenia wykonawczego.

Mając powyższe na uwadze wskazać należy, że sąd krajowy nie jest uprawniony do podważania stanowiska słowackiej instytucji ubezpieczeniowej, która w oparciu o własne ustalenia stwierdziła brak podstaw do wystawienia formularza A1 pracownikom firmy (...) s.r.o. z uwagi na fikcyjność działalności tej firmy. Postępowanie takie byłoby niezgodne z przyjętymi przez państwa członkowskie Unii Europejskiej zasadami, w tym wskazaną przez Trybunał w Luksemburgu zasadą lojalnej współpracy (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 28 kwietnia 2015 r. sygn. akt III AUa 1934/14). Brak reakcji na tymczasowe ustalenie ustawodawstwa dokonane w oparciu o takie ustalenia instytucji kraju w którym miała być świadczona praca (zawarte piśmie z dnia 25 lipca 2013 r.), należy ocenić jako podtrzymanie przez instytucję słowacką stanowiska o fikcyjnym zatrudnieniu pracowników w firmie (...) s.r.o. W istocie rzeczy w rozpoznawanej sprawie mamy więc do czynienia z taką sytuacją, w której to nie polska instytucja ubezpieczeniowa oceniała i zakwestionowała ważność umowy o pracę zawartej ze słowackim pracodawcą, lecz dokonała tego instytucja słowacka. Reasumując stwierdzić należy, że jedynym tytułem dla wnioskodawczyni do podlegania ubezpieczeniom

społecznym jest prowadzona przez nią w Polsce działalność gospodarcza, co znalazło odzwierciedlenie w treści zaskarżonej decyzji organu rentowego wydanej również w oparciu o odpowiednie powołane w tej decyzji przepisy ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych.

Bez wpływu na rozstrzygnięcie przedmiotowej sprawy pozostaje decyzja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L. z dnia 11 lipca 2013 r. o Nr (...). Jak wynika z treści tej decyzji, została ona wydana po rozpoznaniu wniosku o wydanie pisemnej interpretacji przepisów. Rzutuje to zasadniczo na charakter tej decyzji, bowiem nie stanowi ona subsumpcji normy prawnej do określonego stanu faktycznego, lecz opiera się na pewnym modelu teoretycznym oderwanym od konkretnych okoliczności. Przedstawiona w tej decyzji interpretacja przepisów jest stosownie do tego założenia prawidłowa, nie jest jednak możliwe proste przełożenie jej na przedmiotową sprawę. Nie można bowiem tracić z pola widzenia tego, że w sprawie niniejszej występują dodatkowe okoliczności wynikające z poczynienia we własnym zakresie przez słowacką instytucję ubezpieczeniową ustaleń co do fikcyjności zatrudnienia w firmie (...) s.r.o., jak i z niezakwestionowania w terminie 2 miesięcy tymczasowego ustalenia dokonanej przez ZUS Oddział w K..

Na marginesie trzeba też zwrócić uwagę na to, że z art. 14 ust. 5b rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 987/2009 dotyczącego wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego wynika, iż praca o charakterze marginalnym nie będzie brana pod uwagę do celów określenia mającego zastosowanie ustawodawstwa na mocy art. 13 rozporządzenia podstawowego. Nawet w przypadku gdyby instytucja słowacka poczyniła odmienne ustalenia i przyjęła stanowisko, że wnioskodawczyni rzeczywiście świadczyła pracę na podstawie takiej umowy na rzecz firmy (...) s.r.o., zasadnym byłoby rozważenie w ramach procedury z art. 16 rozporządzenia wykonawczego, zastosowania wymienionego wyżej przepisu art. 14 ust. 5b rozporządzenia 987/2009. W ramach umowy o pracę z dnia 1 lipca 2012 r. wnioskodawczyni miała wykonywać pracę promotora usług i produktów świadczonych przez pracodawcę albo klientów pracodawcy, jako miejsce pracy wskazano Republikę Słowacka, czas pracy określono na 10 godzin miesięcznie, a wynagrodzenie określono na kwotę 40 euro miesięcznie. Takie zadeklarowanie czasu pracy i wysokości umówionego wynagrodzenia skłania do wniosku, że świadczona przez apelującą praca byłaby właśnie marginalna w porównaniu do prowadzonej przez nią w Polsce działalności gospodarczej, gdyż uzyskane w ten sposób wynagrodzenie nie pokrywałoby nawet kosztów dojazdu do pracy, jak i kosztów niezbędnego utrzymania poza miejscem zamieszkania (wyżywienia, noclegu, przemieszczania się) na terenie państwa, w którym miała być świadczona praca.

Końcowo stwierdzić należy, że całkowicie bezzasadny jest zarzut naruszenia przez Sąd I instancji przepisu art. 328 § 2 kpc. Cytowany przepis określa, jakie elementy sąd jest zobowiązany ująć w uzasadnieniu wyroku. Powinno ono zawierać wskazanie podstawy faktycznej rozstrzygnięcia, a mianowicie: ustalenie faktów, które sąd uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł, i przyczyn, dla których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej, oraz wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa. Braki mogą dotyczyć zarówno podstawy faktycznej, jak i prawnej. Niedostatecznie jasno ustalony stan faktyczny może uniemożliwiać dokonanie oceny wyводу, który doprowadził do wydania orzeczenia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 maja 2011 r. II UK 346/10), a tym samym uzasadniać zarzut naruszenia prawa materialnego, gdyż o jego prawidłowym zastosowaniu można mówić dopiero wówczas, gdy ustalenia stanowiące podstawę zaskarżonego wyroku pozwalają na ocenę tego zastosowania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 kwietnia 2004 r. V CK 92/04). Wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku polega natomiast na wskazaniu nie tylko przepisów prawa, ale także na wyjaśnieniu, w jaki sposób wpływają one na treść rozstrzygnięcia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2011 r., sygn. akt I CSK 581/10).

W orzecznictwie wyraźnie wskazuje się, iż zarzut naruszenia art. 328 § 2 kpc powinien być uznany za uzasadniony jedynie w przypadkach wyjątkowych, kiedy treść uzasadnienia całkowicie uniemożliwia sądowi drugiej instancji dokonanie oceny toku wyводу, który doprowadził do wydania orzeczenia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 lipca 2011 r. I UK 325/10). Tego rodzaju uchybienie nie miało miejsca w rozpoznawanej sprawie, ponieważ Sąd I instancji w sposób jasny i komunikatywny przedstawił podstawę prawną i faktyczną rozpoznawanej sprawy,

a z przytoczonej przez Sąd argumentacji w sposób oczywisty wynika, jaki był tok wnioskowania Sądu prowadzący do wydania zaskarżonego rozstrzygnięcia.

Wobec naprowadzonych rozważań Sąd Apelacyjny uznał, że zaskarżony wyrok odpowiada prawu, a wywiedziona apelacja nie zawiera usprawiedliwionych zarzutów, dlatego też podlega ona oddaleniu, o czym Sąd orzekł w punkcie I. sentencji na podstawie art. 385 kpc

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono w punkcie II. na zasadzie art. 98 kpc w zw. z art. 99 kpc i w zw. z § 12 ust. 1 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (j.t. Dz. U. z 2013 r. poz. 490 ze zm.).

Dariusz Płaczek Agata Pyjas-Luty Grażyna Wiśniewska